

СТАНОВИЩЕ

от проф. Светла Генова Ракаджийска, д.ик.

относно:

дисертационния труд на г-н Мирослав Чиенковски, д.ик. на тема: „ИКОНОМИЧЕСКО-ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ УСЛОВИЯ НА ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОЛСКИТЕ ЗДРАВНО ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ КУРОРТИ ” за получаване на научната степен „доктор на науките” по професионално направление 3.7”Администрация и управление”, докторска програма”Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

Становището е базирано на изискванията на ЗРАСРБ / чл. 5, ал. 1; чл. 12, ал. 1; ал. 2 и ал. 6;/ Правилника за неговото приложение / чл. 2, ал.1, ал.2 и ал.6, чл. 35, чл. 37;/ Заповед на Ректора на Варненски свободен университет ”Черноризец храбър” № 388 от 13.04 2017 г., Решение на Научното жури от 21.04.2017г. / Протокол № 1/ както и изискванията на Наредба №12 за оценяване на научните трудове.

I. Общо представяне на материалите по процедурата.

Г-н Мирослав Чиенковски е доктор по икономика. Дисертационният труд за придобиване на научната степен” доктор на науките” на тема: „Икономически и организационни обусловености на функционирането и развитието на курортите в Полша” е разработен според изискванията. Общият обем на разработката е 272 страници. В структурно отношение дисертационният труд включва: въведение,с.5-20; четири раздела/ глави/ озаглавени последователно както следва: „Класификация и определение на курорта в правен и организационен аспект”,с.21-80; „Управление на ресурсите на курортите. Икономически и организационни въпроси”,с.81-138; ”Практически аспекти на управлението и развитието на курортен район /гмина/ на примера на Полша”,с.139-180; ”Възможности за данъчни облекчения на общинските съвети”,с.181-259; заключение - с.260 и списък на литературните източници, с.261- 272.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на дисертационния труд. Библиографската справка включва 165 заглавия по разглежданата проблематика, по-голямата част от които на известни полски автори. Посочени са и 24 нормативни документа, използвани за доказателствен материал. Библиографската справка съдържа 16 заглавия, публикации на г-н Чиенковски в съавторство и едно заглавие – негово самостоятелно изследване, т.е. 17 авторски заглавия по темата на докторския труд.

II.Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд на г-н Мирослав Чиенковски е посветен на актуални проблеми, най-малкото по две причини:

1/мащабното развитие на здравния, включително спа и уелнес туризъм, в съответствие с повишеното внимание на хората към тяхното здраве и природно съобразен начин на живот;

2/ необходимостта от внасяне на концептуална яснота при функционирането и развитието на курортните територии в съответствие с принципите на устойчиво развитие и конкретните реалности при съчетаване опазването на ресурсите с различни интереси в конкурентна пазарна среда.

Основната цел на дисертационния труд е да се намерят отговори на въпросите за най-добрите възможни икономически и организационни решения, които да стимулират ефективното функциониране на полските курорти в условията на силна конкуренция на европейския пазар на туристическо-здравно възстановителни дестинации.

Обхватът на изследването е ограничен до оценка на икономическите инструменти и разпоредби в националните и европейските правителствени документи, директиви и закони, както и на текущите и прогнозните решения за промени в полското законодателство в краткосрочен и дългосрочен план.

Авторът формулира хипотезата, че има ефективни икономически инструменти и регламенти, които да стимулират функционирането и

развитието на полските здравно-възстановителни курорти в условията на силна конкуренция на европейския пазар на тези специфични структури.

Доказването на така формулираната хипотеза се постига чрез анализ и оценка на различни правни разпоредби в европейски и полски директиви и закони; действащи и прогнозни стратегии както за развитието на районите в Полша, така и за развитието на туризма, за опазването на околната среда и специфичните ресурси, за ролята на човешката намеса за функциониране и развитие на курортите, която колкото е специфична, толкова трябва да бъде и ограничена. Акцентирано е върху начините за разработване на планове за устройство на територията; върху разширеното разбиране за здравен туризъм и многообразието от възможности за неговото развитие; превръщането на туризма в основна детерминанта на регионалното развитие; ролята на пасивните и активните елементи на съответния район/гмина/ за общото развитие и за развитието на туризма; прозира идеята за противоречието между ресурсно богатство и пазарно развитие на туризма. Предлага се концепция за структура на клъстър за здравен туризъм в контекста на неговото разширено тълкуване. Специално внимание е отделено на самоуправлението на общините и на фискалните механизми за стимулиране развитието на курортите в Полша. Според автора, изборът на най-добрите инструменти за организация и управление трябва да отчита: времето за тяхното прилагане и постигането на желаниа и очаквания ефект; способността им да стимулират опазването на околната среда и да се адаптират към нови условия на работа; възможностите за определяне или премахване на отрицателни последици от използването на специфичния инструмент.

По наша преценка поставената научна цел в дисертационния труд напълно е постигната по пътя на изпълнение на поставените изследователски

задачи като по този начин е доказана и формулираната от автора хипотеза. Приложеният методологически инструментариум е адекватен на характера на изследването.

III. Постижения и приноси моменти.

Дисертационният труд на г-н Мирослав Чиенковски представлява сериозно, написано с вещина, на много добър научен стил и език, напълно завършено изследване, обхващащо комплексна проблематика от ”жизнено” важно значение за функционирането и развитието на курортите изобщо и на курортите в Полша, в частност.

Трудът в много голяма степен разкрива общите проблеми от правен, териториално-планов, организационен, икономически и социално-политически характер, с които се сблъсква функционирането и развитието на един курорт като същевременно задълбочено представя конкретната практика в Полша. Предложенията за промяна отчитат конкурентната пазарна среда и необходимостта от маркетингов подход при определяне на начините за развитие на курортите в Полша.

В дисертационния труд ясно се открояват следните научни и научно-приложни постижения:

1/ Обогатяване на съществуващото знание с научно аргументиране на взаимовръзката локация - социалноикономическа система за развитие на една територия като курорт;

2/ Защитена е тезата, че е необходимо да се премине от класическото здравеопазване и неговите лечебни форми, прилагани в курортите, към осъвременяване на здравните грижи и услуги с допълнителни развлекателни и културни елементи, характерни за спа и уелнес туризма;

3/ Обоснована е вътрешно-присъщата специфика на функциониране и развитие на курортите в Полша;

4/ Предлагат се инструменти за функциониране на курортите в Полша, които да превърнат туризма във водеща функция за развитие на регионите, притежаващи съответните ресурси;

5/ Препоръчва се усъвършенстване на механизмите относно фискалните задължения на субектите, ангажирани с предоставянето на различните услуги в курортите на Полша.

IV. Пропуски и грешки.

В представения за становище дисертационен труд на тема: „ИКОНОМИЧЕСКО-ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ УСЛОВИЯ НА ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОЛСКИТЕ ЗДРАВНО ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ КУРОРТИ“ няма съществени теоретични, логични и методологични грешки. Някои “неизбежни” смислови и стилкови неточности имат основно езиков произход. Прави чест на г-н Чиенковски, че се справя с фразеологията и конструкцията на два чужди езика – руски и български /езиците, на които са представени дисертацията и автореферата/.

При нов, редакционен прочит на труда могат да бъдат отстранени някои повторения, свързани с посочване и подробно изброяване на курортните ресурси, стратегиите за развитие на отделните провинции /гмини/ и прилежащите им курорти, по-добре да се разграничат прерогативите на държавата при решаване на проблемите в полза на частните интереси на различните субекти и на тези в обществена полза. Посочените пропуски в дисертационния труд ни най-малко не намаляват неговите достойнства и съдържащите се в него научни и научно-приложни приноси на автора.

V. Въпроси към докторанта, г-н Чиенковски, д.ик:

Интересът, който възникна след прочита на оценявания дисертационен труд породил следните въпроси:

- 1/ Може ли политическата автономия на общините/гмини/ да генерира икономически регламент, стимулиращ развитието на курортите на тяхна територия;
- 2/ Осигуряват ли правните регламенти възможности за добро публично-частно партньорство за създаване на „маркови” продукти в курортите на Полша.

VI. Заключение

Представеният от г-н Мирослав Чиенковски, д.ик. дисертационен труд на тема: „ИКОНОМИЧЕСКО-ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ УСЛОВИЯ НА ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОЛСКИТЕ ЗДРАВНО ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ КУРОРТИ“ е разработен на много добро теоретично-смислово и методологично равнище. Много добро впечатление прави способността на автора да коментира от позиция на научните достижения и задълбочени собствени изследвания разширеното разбиране за здравен туризъм днес, многофакторната обусловеност на неговото развитие както и комплексността от взаимоотношения между различните субекти, съотнасящи се напълно с предмета и обекта на дисертационния труд в посока на доказване на формулираната на с.4 хипотеза. Логическата обвързаност в дисертационния труд между целеполагане и изследователски стъпки е издържана както в теоретичен така и в методологичен план. Г-н Мирослав Чиенковски, д.ик. се представя като утвърден изследовател и учен, който може реално да бъде полезен за развитието на науката и усъвършенстване на практиката в областта на ефективното функциониране на курортите в Полша.

Оценявайки изцяло положително представения ми за становище дисертационен труд на тема: „ИКОНОМИЧЕСКО-ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ УСЛОВИЯ НА ФУНКЦИОНИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОЛСКИТЕ ЗДРАВНО ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ КУРОРТИ“ с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдим на г-н Мирослав Чиенковски, д.ик., научната степен „ доктор на науките“ по професионално направление 3.7” Администрация и управление”, докторска програма” Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

Варна, м. май, 2017г.

Подпис: проф.Св. Ракаджийска